

PATOLOGIJA GOVORA

(logopedija)

Prevenција, otkrivanje,
dijagnostika i terapija
poremećaja komunikacije

Priredio: Mladen Heđever

LITERATURA: PATOLOGIJA GOVORA **(KOMUNIKACIJE)**

1. Škarić, Ivo: **Govorne poteškoće i njihovo uklanjanje**. Zagreb, Mladost , 1988
2. Vuletić, Dušanka: **Govorni poremećaji : izgovor**. Zagreb, Školska knjiga , 1987
3. Ilona Posokhova: **Dislalija - upute za sustavnu terapiju: Logopedski priručnik**. Ostvarenje, <http://ostvarenje.crolink.net/>
4. Vuletić, Dušanka: **Afazija. Logopedsko-lingvistički pristup**. Zagreb, Školska knjiga, 1996.
5. Ilona Posokhova: **Izgovor: kako ga poboljšati: rad na razvijanju pravilnog izgovora u djece**. Ostvarenje, <http://ostvarenje.crolink.net/>
6. Fuad Ibrahimpašić i Suzana Jelčić (uredili): **Govorna komunikacija**. Zagreb, Zavod za zaštitu zdravlja, Jastrebarsko, Naklada Slap, 1992
7. Bujas-Petković: **Autistični poremećaj**. Zagreb, Školska knjiga, 1995.
8. Kovačić Gordana: **Akustička analiza glasa vokalnih profesionalaca**. Zagreb, Graphis d.o.o., 2006.

1. Logopedija se bavi prevencijom, otkrivanjem, dijagnosticiranjem i tretmanom poremećaja ljudske komunikacije^[1]. Pojam "komunikacija" u ovom kontekstu odnosi se na sve oblike ljudske interakcije u kojoj dolazi do razmjene poruka i isključuje značenja koja se odnose npr. na elektroničke komunikacije (telekomunikacije) i sl.

Pojam "komunikacija" uključuje:

- alternativne i/ili augmentativne oblike komunikacije poput elektroničkih komunikacijskih pomagala (npr. slušna pomagala, elektronski larinks i sl.), ali i pomagala niske tehnološke razine (npr. komunikacijske ploče i sl.) i
- znakovni jezik.

Komunikacija također uključuje:

- socijalizacijske,
 - edukacijske i
 - psihologijske
- tehnikе i sustave koji služe ljudima u međusobnom kontaktu uključujući i tehnikе:
- čitanja
 - sricanja i
 - pisanog izričaja.

2. Logopedija je struka u razvoju na sjecištu primijenjene i fundamentalne znanosti. Logopedija kao znanost i struka ostvaruje svoje temeljne zadaće na području prevencije, procjene i intervencije u slučajevima poremećaja ljudske komunikacije, njihov tretman te znanstveno proučavanje. Ljudska komunikacija u ovom kontekstu obuhvaća sve procese i funkcije povezane s proizvodnjom govorenog i pisanog jezika, kao i oblike neverbalne komunikacije^[2].

DEFINICIJA LOGOPEDIJE

Logopedija je znanost koja se bavi prevencijom, otkrivanjem, dijagnosticiranjem i tretmanom poremećaja humane komunikacije pod kojom se podrazumijevaju svi oni procesi i funkcije koji su povezani s produkcijom govora, te s percepcijom i produkcijom oralnoga i pisanoga jezika, kao i oblicima neverbalne komunikacije (definicija Europskog udruženja logopeda – **CPLOL**).

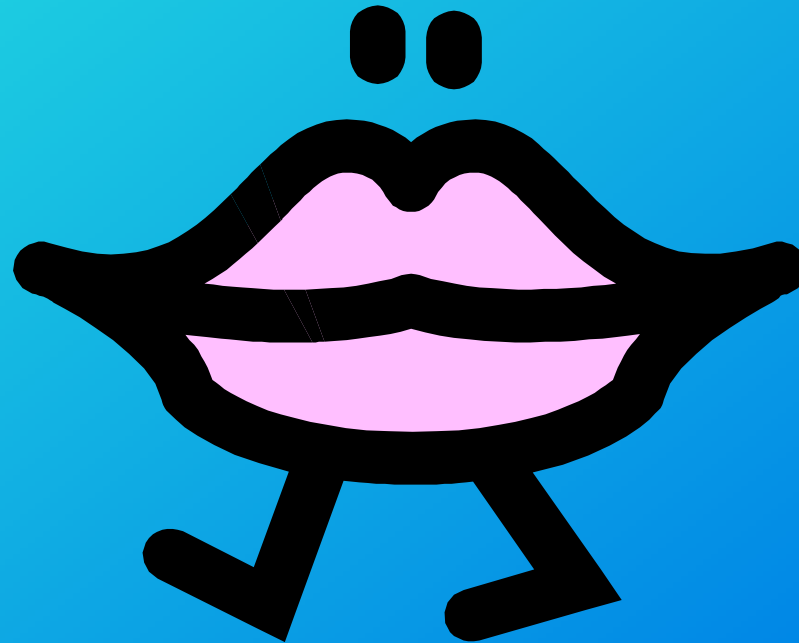
Logoped je nezavisan stručnjak čije se središnje aktivnosti ostvaruju na području prevencije, procjene i intervencije u slučajevima poremećaja humane komunikacije, njihovog tretmana te znanstvenog istraživanja (definicija svjetskog udruženja logopeda i fonijatara – **IALP-a**)^[3], a logopedija je struka u razvoju na sjecištu primijenjene i čiste znanosti.

[1] Izvor: Competency – Based Occupational Standards for Speech Pathologist – Entry Level. Speech Pathology, Australia, Revised 2001.

[2] [3] Izvor: IALP - The International Association of Logopedics and Phoniatics: Guidelines for initial education in logopedics, 1993.

LOGOPED?

SPEECH THERAPIST / SPEECH PATHOLOGIST

LOGOPED:

- Radi na **procjeni, evaluaciji i terapiji** osoba s teškoćama komunikacije.
- **Teškoće komunikacije** podrazumijevaju poremećaje u razumijevanju (**repciji**), verbalizaciji (govornoj produkciji – **ekspresiji**) i **uporabi jezika** u međuljudskoj (socijalnoj) komunikaciji.
- Logoped radi s osobama **svih uzrasta**.

OBRAZOVANJE LOGOPEDA

- Stručnjak koji ima obrazovanje i obuku u području Speech Pathology and Audiology
- Magisterij (Bologna, ECTS) za samostalan klinički rad
- U većini zemalja treba imati licencu (dopusnicu) za rad koju izdaje Ministarstvo zdravstva

Obrazovanje u SAD:

Master's Degree in Communication Disorders.

Certification by the **National American Speech-Language-Hearing Association** - Certificate of Clinical Competence (CCC) *CCC-SLP (Speech Language Pathology)*

CILJ KOMUNIKACIJE

- jasna komunikacija
- bez ometanja

PROCJENA KOMUNIKACIJE....

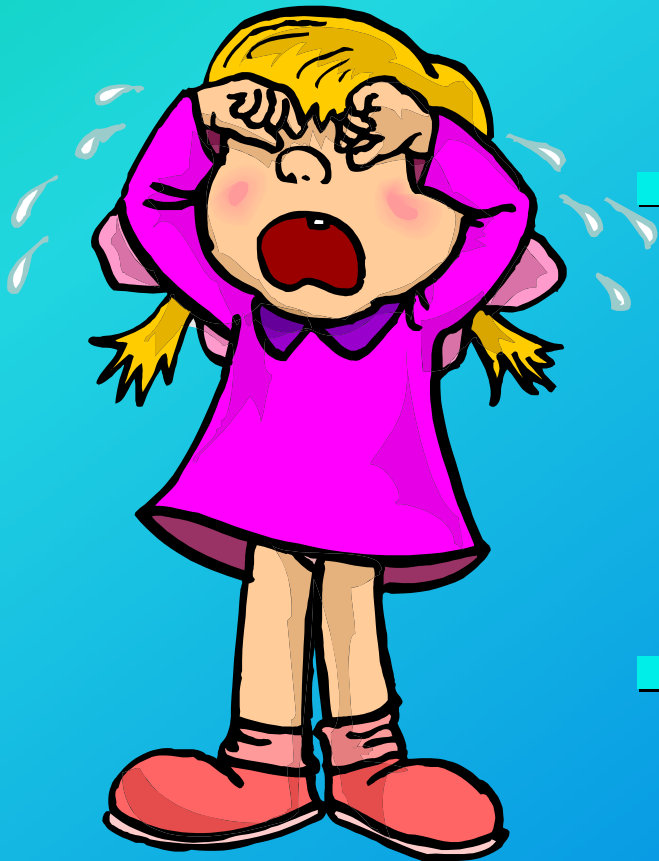
Na temelju
govorne
komunikacije
procjenjujemo
sebe i
sugovornika...

PROCENJUJEMO...

- PRVO.....kako IZGLEDAMO
- DRUGO.....kako ZVUČIMO

PROBLEM U KOMUNIKACIJI NASTAJE KADA.....

- **FORMA**: NAČIN KAKO GOVORIMO PRIVLAČI PAŽNJU SLUŠAČA VIŠE NEGO...
- **SADRŽAJ**: ŠTO GOVORIMO

DOBRA KOMUNIKACIJA OVISI O...

- INTELIGENCIJI
- SENZORICI
- NEUROFIZIOLOŠKIM ASPEKTIMA
- ORALNO-MOTORIČKIM SPOSOBNOSTIMA
- PSIHOLOŠKIM KARAKTERISTIKAMA...

PATOLOGIJA GOVORA

- DJETINJSTVA I MLADOSTI
- ODRASLIH OSOBA

PATOLOGIJA GOVORA DJETINJSTVA I MLADOSTI

Od rođenja do 18. god.

Dodir s drugim strukama

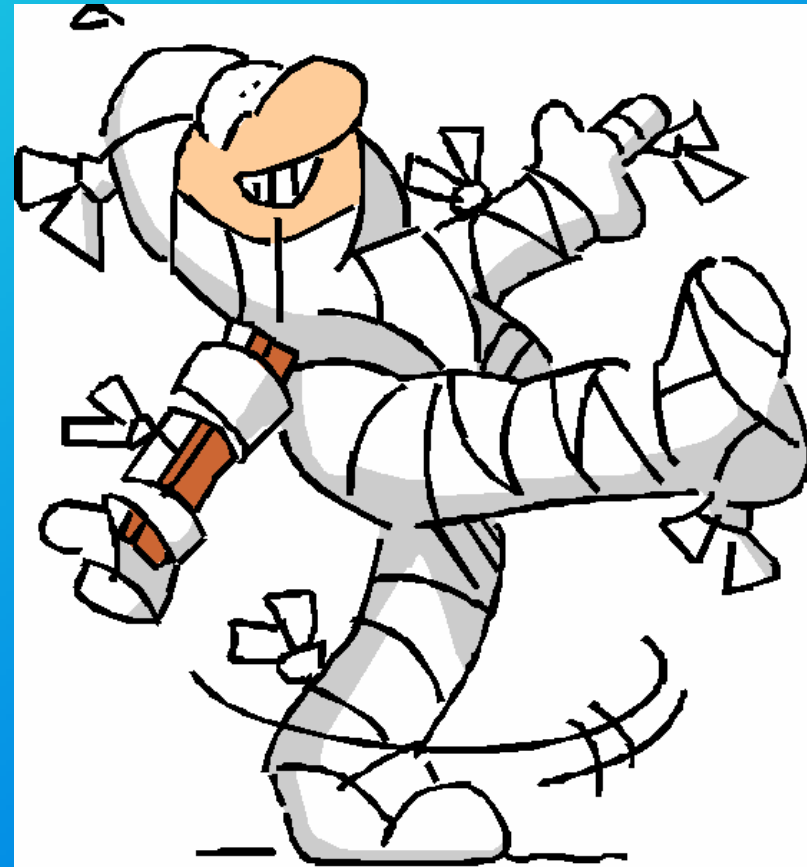
- pedijatrima,
- odgajateljima i učiteljima,
- psiholozima,
- fonetičarima,
- fonijatrima i ORL
- stomatolozima...

POREMEĆAJI KOMUNIKACIJE: DJETINJSTVO

- Artikulacijski poremećaji
- Jezični poremećaji
- Oštećenja sluha
- Neurogeni poremećaji/cerebralna paraliza
- Rascjep nepca/kraniofacijalne anomalije
- Autizam (poremećaji iz autističnog spektra)
- Poremećaji slušnog procesiranja (Auditory Processing Disorders),
- Poremećaji čitanja i pisanja
- Poremećaji glasa
- Mucanje i poremećaji fluentnosti

PATOLOGIJA GOVORA: ODRASLI

ZAHTIJEVA
REHABILITACIJU

ODRASLI.....

- Osobe treće životne dobi (neurodegenerativne bolesti: Parkinsonov sindrom, multipla skleroza)
- Osobe s traumatskim ozljedama mozga i cerebrovaskularnim inzultom
- Vokalni profesionalci
- Osobe s poremećajem govora (mucanje, artikulacija)

POREMEĆAJI KOMUNIKACIJE: ODRASLI

- laringektomija/karcinom glave i vrata
- mucanje i poremećaji fluentnosti
- afazija (moždani udar ili trauma)
- artikulacija
- poremećaji glasa
- vokalni profesionalci
- neurogeni govorni poremećaji

OSNOVNE VRSTE POREMEĆAJA GOVORNO-JEZIČNE KOMUNIKACIJE (bez obzira na dob)

- artikulacijski poremećaji
- jezični poremećaji
- oštećenja sluha
- mucanje i poremećaji fluentnosti
- autizam
- rasjep nepca
- poremećaji glasa
- neurogeni govorni poremećaji

ARTIKULACIJSKI POREMEĆAJI

POREMEĆAJI
IZGOVORA
(usna šupljina)

VRSTE POREMEĆAJA ARTIKULACIJE

- Razvojni poremećaji (dislaliije)
- Neurogeni (apraxia/dizartrija)
- Poremećaji fonološkog procesiranja

JEZIČNI POREMEĆAJI

- Treba poznavati razvoj jezika i kako ga dijete usvaja
- Disfazije (dječja dob)
- Afazije (odrasli)

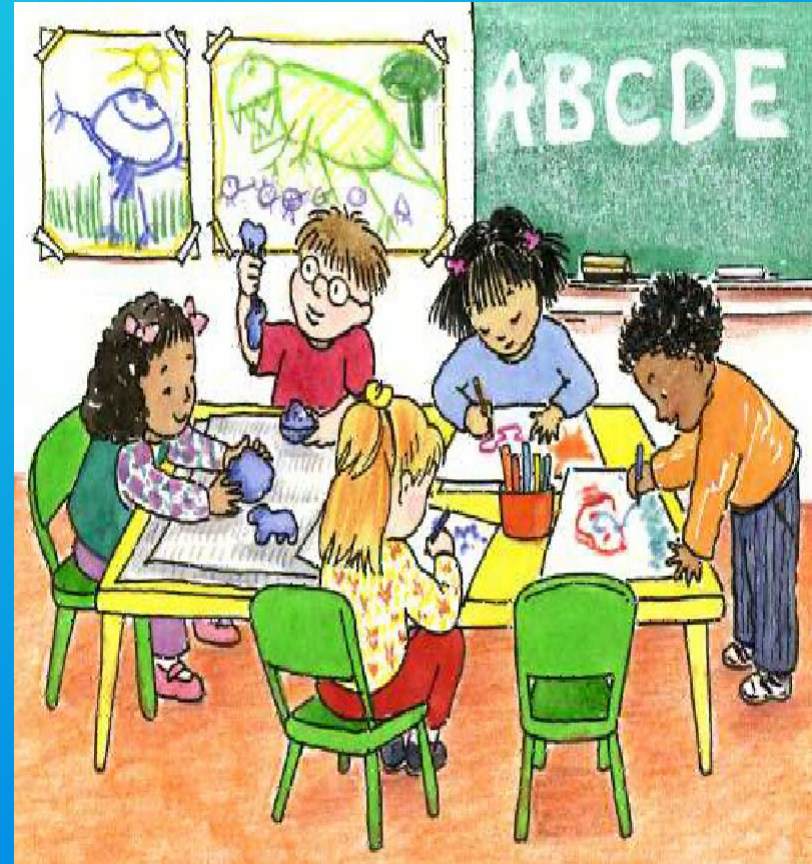
RAZVOJ JEZIKA

- treba ga pratiti od prvog porođajnog plača
- jezik se može mjeriti
- recepција (razumijevanje)
- ekspresija (govorenje)

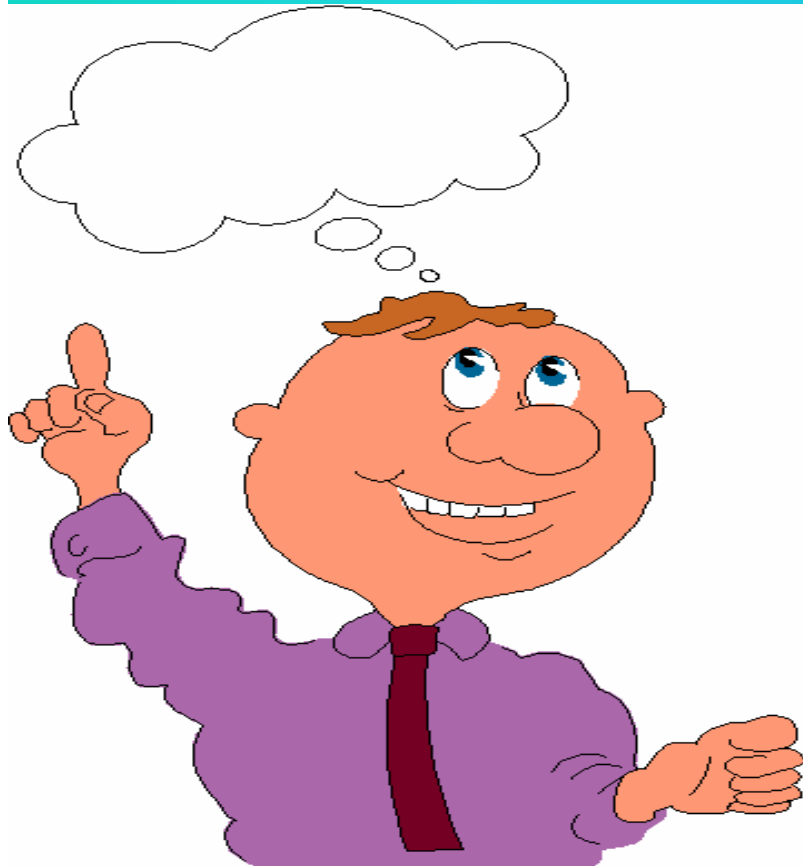

JEZIK KOD DJECE

- treba poticati razvoj jezika već u vrtiću
- poremećaji jezika u korelaciji su s teškoćama u učenju

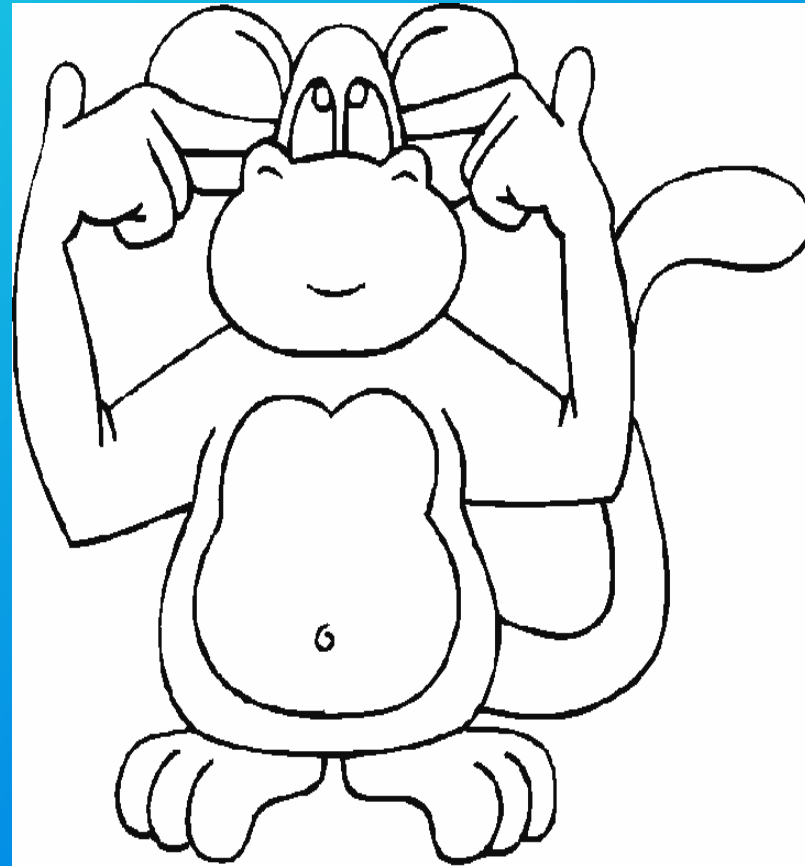
JEZIK KOD ODRASLIH

- moždani udar -
cerebrovaskularni
inzult (CVI)
- traumatska
oštećenja mozga
(TOM)

OŠTEĆENJA SLUHA

- **mjesto oštećenja**
(konduktivna,
perceptivna i
miješana)
- **stupanj oštećenja**
(gubitak sluha -
dB)

OŠTEĆENJA SLUHA STVARAJU TEŠKOĆE KOD...

- artikulacije (izgovora)
- usvajanja jezika
- učenja
- emocionalnih i socijalnih aspekata

KONDUKTIVNA OŠTEĆENJA

- problem s provodljivošću zvuka u srednjem uhu
- mogu nastati kao posljedica upala, bolesti..., uporabe lijekova (npr. nekih antibiotika)

PERCEPTIVNA OŠTEĆENJA

- oštećenje može biti lokalizirano od pužnice pa nadalje do mozga

MUCANJE

dva osnovna teoretska usmjerenja o
uzrocima mucnja:

- PSIHOLOŠKO
- NEUROLOŠKO

DVIJE FAZE MUCANJA U PERIODU DJETINJSTVA

- PRIMARNO (FIZIOLOŠKO)
- SEKUNDARNO

AUTIZAM (poremećaji iz autističnog spektra)

(AUTISTIC SPECTRUM DISORDER)

- rizičnu djecu s znacima autizma prepoznamo već u dobi od šest mjeseci do godine dana života (uključiti rani tretman), a dijagnoza se postavlja već oko godinu i pol starosti djeteta
- trend povećanja broja novorođene djece s autizmom
- u poremećaje iz autističnog spektra ili pervazivne razvojne poremećaje (PDD) ubrajamo autistični poremećaj (Kannerov sy.), Asperger sindrom, Rett sindrom ..
- osobe s autističnim poremećajem imaju znatnih teškoće u verbalnoj i neverbalnoj komunikaciji, 50 posto njih nema funkcionalnu komunikaciju, a 70-80 posto ima i prilično sniženo intelektualno funkcioniranje.
- na planu socijalnog funkcioniranja postoji raznolikost od osamljivanja i socijalne pasivnosti do aktivnoga odnosa i rigidnoga socijalnog ponašanja.
- autistični poremećaj i Aspergerov sindrom četiri do pet puta češće pogađaju dječake a Rett sy. samo djevojčice
- okupaciona i druge terapije
- poseban način školovanja

RASCJEPI USNE

Left Unilateral Incomplete

Left Unilateral Complete

TYPES OF CLEFT LIP AND NASAL DEFORMITIES

Right Unilateral Complete

Bilateral Complete

RASCJEPI NEPCA

Midline Incomplete
Secondary

Midline Complete
Secondary

Left Unilateral Complete
Primary and Secondary

Bilateral Complete
Primary and Secondary

CLASSIFICATION OF PALATAL CLEFTS

POREMEČAJI GLASA

- noduli (čvorići)
- polipi (izrastline)
- ulkus (čir)

VOKALNI PROFESIONALCI

- glas je važan za uspješnu karijeru
- važan je i kod osoba koje puno govore
- terapija logopeda u suradnji s učiteljem pjevanja i ORL stručnjakom

NEUROGENI POREMEĆAJI

- cerebralna paraliza
- CVI, TOM
- neurodegenerativne bolesti
(Parkins, multipla skleroza)

ZAKLJUČAK

- Što ranije započeta terapija - bolji rezultat
- Što prije krenuti s terapijom nakon ozljede